

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1'50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2'50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Za samoizobrazbo!

Cela desetletja je med učiteljstvom — strašilo. Duh, ki je hodil okrog ter se dvigal ob naših najslavesnejših, kakor ob najslabših danjih prilikah, je bil — akademska izobrazba. Pred tem duhom smo izgubljali besede in sklanjali glavo. Bali smo se ga in ga klicali obenem.

Letos je ta duh izginil. Na skupščini v Kranju se ni pokazal in nihče se ni spomnil nanj. Ali se ruši staro stebrovje? Ali je res mogoče, da mora tudi to — kakor mnogi — gorkaj iz preteklosti — med zavrženo, nepotrebnostjo?

Zahteva po akademski izobrazbi ni bila čista. Ni bila čista, ker ni izvirala zgolj iz težnje po znanju. Učiteljstva ni pri tem gibal nagon, da svoje znanje poglobi, gnala ga je želja za izboljšanjem gmotnih razmer ter za veljavo. Povejmo to odkrito, ker je resnica naposled vedno koristna. Povejmo to odkrito, ker je med učiteljstvom še vedno živ duh kast, smešen in bedast obenem. Še vedno dela trohica uradno priznanega znanja razliko med osnovnim in meščanskim učiteljem, da niti ne govorimo o razdalji med učiteljem in učiteljem-akademikom.

Bili so časi, ko smo gledali v akademski naobrazbi in uradni uniformi s perjanico in sabljo enakovrščena ideala. Kaj hočemo! Naš stan je tudi imel svojo otroško dobo in iz fevdalnih dni tudi še nekaj vsedlin v krvi, da bi se z njim bahal o prazničnih prilikah. Praktičen pomen za življenje imajo le najvišji izsledki vede. Le na vrhuncih cveto silne, vekovite pridobitve za človeštvo. Ali jih je vedno ustvarjala ona veda, ki nosi diplomu in zapeljivi akademski naslov? Berite o sholastični disputi v »Leonardu« Merežkovskega, da vidite, česa je včasih možna uradna veda!

Vstal bo kdo in nam očital demagoštvo. Resnica je, da je važnejše povečanje znanstvenega zaklada, znanstvenega spoznanja, kot pa njegovo razširjenje, kakor je važnejša uporaba znanstvenih izsledkov od njih razširjenja. Mislec in iznajditelj sta orodje prasile, ki ju uporablja, da ustvari človeštvu novih dobrin. S skrbjo in žrtvami dosežeta svoje uspehe, med tem ko učenjak prepogosto samo ponavlja, kar je svet že dognal in kar ve. Za to je dobro plačan, če le gleda, da ne plava proti toku, temveč se klanja takozvanemu duhu časa in vplivnim drugom istih misli. To je eno, ako upoštevamo, da nam vseučilišča dajejo neprimerno več razširjevalcev znanja kot pa neodvisnih ustvarjalcev. Tudi vseučilišče ni vedno ščit svobode vede, ampak čisto samo sredstvo za dosego proticivilizatornih predprav.

Drugo je pravni moment. Na tem se more zlomiti vsa akademska izobrazba. Tu je vseučilišče celo daleč pod srednjo šolo. Z vsa akademsko svobodo se udaja franco-

ski vseučilišnik spolnim ekscesom, nemški pijančevanju, italijanski nerednemu življenju sploh. Kaj naj se rodi dobrega iz tega za ljudstvo, kamor se vrne ta pokvarjen inteligentni — cvet? Vsemu razvratu se pridruži še strankarsko zastupljanje mladine, da prevzamejo naposled vodstvo naroda njegovi najslabši, najnevrednejši. To zlo se je razširjalo pri nas celo na učiteljska, da je bila naša letošnja delegacija prisiljena nastopiti proti njemu s svarilom.

Blesk gloriole akademske izobrazbe ne sme niti enemu izmed učiteljev slepiti oči. Resnično je ne potrebujemo. Toda prav tako zmotno bi bilo, domišljati si, da nam je dalo učiteljske kaj več kot skromno, najskromnejšo podlago one izobrazbe, ki jo mora učitelj doseči, ako hoče upravičeno nositi ta naslov v narodu. Če se bomo zavdali, da nam učiteljske ne more nuditi izobrazbe, ki jo moramo imeti radi dela v ljudstvu in radi neodvisnosti stanu, če bomo vedeli, da prihajamo s svojega učilišča kakor pravi družabni analfabeti v svet, bomo obvarovani najhujših, najbolj žalostnih skušenj na svojih potih skozi življenje.

Zahteva učiteljstva po akademski izobrazbi je morda tudi dokaz, kako pereče

je vprašanje temeljitega izobraženja pripadnikov našega stanu. To vprašanje žge danes naš organizem, to vprašanje je ogromnega pomena za ves naš obstoj. Zadeva usodo stanu samega, zadeva ljudstvo, v katerem delamo. Z njim je zvezana vrsta problemov, ki jih ne bo rešil nihče, ne država, ne stranke, problemov, ki jih bo moralo rešiti le učiteljstvo. Ako hočemo v bližnjem času dorasti svojim nalogam, moramo z mladeniškim žarom in z ustaljeno, jekleno voljo na delo. Ne zanašajmo se na nikogar več, razen na svoje moči. Toliko mladosti je v naših žilah, da gremo preko preteklosti in sedanjosti. Kdor noče ostati daleč zadaj, mora z nami. Kdor ni betezen stavec, zlomljen kot Kačur sredi polnega življenja, mora vedeti, da ga kliče naš zvon. Kdor se ni razmetel in zapravljal svojih sil, bo čutil v vseh žilah njegov odmev in bo vstal.

Tovarišice, tovariši! Vabimo vas na tečaj za samoizobrazbo učiteljstva. To ni tečaj, kakor jih je bilo že toliko, ampak je prvi resni poskus, da se stan poglobi v važna življenska vprašanja. Odzovite se, čas je!

Zdravski.

Potek VII. pokrajinske skupščine poverjen. UJU — Ljubljana v Kranju.

Organizacija je danes gospodarsko stabilizirana. — Vsi listi so aktivni. — Stališče delegacije k izpremembi pravil UJU. — Skupščina v Kranju je z novimi delovnimi silami utrdila organizacijo.

(Nadaljevanje delegacijskega zborovanja pop. ob 16. uri, dne 6. VII. 1927.)

Predsednik odpira zborovanje, imenuje nove zapisničarje tov. Zoro Rakovo in tov. Goleta ter odpira debato o referatu tov. Ribičiča:

»Naš tisk.«

Prvi se oglašuje tov. Ciril Petrovc (Ljubljana), ki povdarja, da bi bilo potrebno temeljito nadzorstvo nad šolskimi knjigami predno izidejo, ker se večkrat dogaja, da iste vsebujejo snovi, ki ne odgovarjajo resničnosti. Učitelj naj daje otrokom navodila, kaj naj čitajo v poznejšem življenju. V to svrhu naj se na vseh šolah ustanove knjižnice za odraslo mladino.

Urednik »Popotnika« tov. Flere (Beograd) pravi, da bi želel ta list preurediti tako, da bi zamoglo učiteljstvo črpati iz njega potrebno pomoč za samoizobraževalno delo. Povdarja, naj vsa društva ustanove samoizobraževalne krožke ter naj vsa predavanja, ki jih člani spoznajo za vredna in potrebna, pošiljajo uredniku »Popotnika«, ki jih bo obelodanil. Kar se tiče nadaljevalnih šol pravi, da kljub obstoju istih nima nikakih poročil o njih delovanju in zato ne more dati »Popotniku« potrebnih direktiv. V dosego tega hoče otvoriti v listu novo rubriko. Rabi pa zato večji obseg lista, kredit za to in več stalnih sotrudnikov.

Tov. Žagar (Radovljica) utemeljuje potrebo združenja vseh pedagoških kakor tudi mladinskih listov pod enotno skupno uredništvo. Mnenja je, da se v enem listu lahko podajajo verski, kapitalistični in socijalistični svetovni nazor. Potem takih mladinskih listov bi prišla vsa vzgoja v roke učiteljstva.

Tov. Mavrič (Ljutomer) zahteva cenzuro za mladinske knjige, ker izdajajo nekatera založništva mnoge neprimerne knjige.

Tov. Roš (Celje) priporoča naj se k sodelovanju »Zvončka« pritegnejo vsi delavci »Novega roda«, naj se preuredi in vsebinsko izboljša.

izgovarjava je bila pravilna, intonacija pa točna in čista.

Mešani zbor je pričel koncertni spored s prikupljivo in vabljivo narodno po E. Adamiču harmonizirano pesmijo »Vsi so prihajali«, ki je tesno obšla z ljubkimi akordi in takoj očarujoče pritegnila nase hvaležno poslušalstvo, zato nam ni bilo žal za iz sporeda odmaknjeno narodno popevko »Maro«. Prav tako nam je sredi koncerta posebno prijala tudi njegova »Vipavska«. Res, vsi so prihajali, le našega Adamiča ni bilo, dasi prihaja sicer v Kranj tako rad.

Najučinkoviteje je bila prednašana »Vragova nevesta«, kjer je zbor pokazal veliko izurjenost in mogočen polet, v ff vso svojo pevsko silo, v pp pa čustveno milino. Tudi ostali mešani zbori so ugajali vsled pestrih melodij in našim usesom se ne prav vajenega izrednega besedila. Izmed teh je prednačila »Jadovanka za teletom«, ki se je morala na splošno željo ponoviti. V pesmi »Težko travi« se je odlikovala solistka gospa Bajukova, dasi ta mala vložka ni tako, v kateri bi mogla izšolana pevka pokazati svoj polni razmah.

Zenski zbori s spremljevanjem klavirja, ki so bili zaradi raznolikosti programa umestni, so dosegli v vsakem oziru prap lep uspeh. Pri klavirju je bil gospod Svetel, ki je že znan kot izurjen spremljevalec.

Koncert je vodil temperamentno, z zanosom, samozvestno in s finim občutkom

Tov. Mencin (Mežica) priporoča naj vsi listi povdarjajo to, kar imamo skupnega, v nazorih kjer gremo narazen, pa naj se pustí vsakemu svoboda. Ugovarja predlogu tov. Žagarja, ker je to neizvedljivo ter predlaga ustanovitev »Mladinske Matic«.

Tov. Peternel (Dol. Lendava) govori o posebnem mladinskem listu za Prekmurje »Slovenska Krajina« ter apelira na tovariše naj ga naročajo.

Končno dobi besedo tov. poročevalec, ki se strinja z debaterji, zavrača samo mnenje tov. Žagarja kot neizvedljivo.

POROČILO STROKOVNEGA TAJNIKA

tov. Josipa Kobala na delegacijskem zborovanju v Kranju 6. julija 1927.

Okrajna učiteljska društva.

Naše poverjeništvo šteje letos 2717 članov, ki so porazdeljeni v 32 okrajni učiteljski društvi in sicer:

	1926	1927	+	—
1. Brežiško-sevniško	81	56		25
2. Celjsko	136	152	16	
3. Črnomeljsko	80	89	9	
4. Dolnjelendavsko	67	72	5	
5. Gornjegrajsko	33	32		1
6. Kamniško	81	102	21	
7. Kočevsko	114	101		13
8. Konjsko	70	57		13
9. Kozjansko	33	39	6	
10. Kranjsko	119	106		13
11. Krško	123	128	5	
12. Laško	105	102		3
13. Litijsko	83	74		9
14. Ljubljansko	165	206	41	
15. Ljubljansko okol.	206	227	21	
16. Ljutomersko	71	73	2	
17. Logaško	76	89	13	
18. Marenberško	39	42	3	
19. Maribor mesto	114	116	2	
20. Maribor okolica	113	114	1	

gospod profesor Adolf Gröbming. Zbor mu je poslušan in mu disciplinirano sledi. Kolikor nam je znano, ima zbor v gospodu profesorju Bajuku še drugega pevovodjo. Za zbor, ki bi ne bil dovolj izvežban in splošno muzikalno spreten, bi lahko postala taka izmenjava ob pevovodskem pultu mestoma pri težjih skladbah riskirana in mnogokdaj na kvar dotični pesmi. Toda inteligentni pevski družini, kakor je ta, je to samo v spodbudo, da ne poje priučenih pesmi nikdar šablonsko, ampak da trajno pazi na vsak gib vodečega dirigenta. Dobra, a ne lahka šola pa je to tudi za vsakega izmed pevovodij, ker se mora nehoti prilagoditi dobrim svojstvom, ki jih ima njegov sodrug, zakaj vsak dirigent si zamisli izvajanje skladbe po svoje.

Mešani in ženski zbor ter pevovodja so bili opravičeno deležni iskrenih in burnih ovacij za izreden glasbeni užitek. Ker pevci in pevke ne morejo imeti vsled oddaljenosti dovolj rednih skupnih vaj, ki so združene še po vrhu z gmotnim požrtvovanjem, so vredni tem večjega občudovanja in priznanja.

K sklepu še tole:

Slovenski učiteljski zbor je zamišljen po vzoru pevskega zbora moravskih učiteljev. Ta pa ima to zavidanja vredno prednost, da njegovi člani krajjevo niso tako oddaljeni drug od drugega, kakor so raztreseni po krajih pevci in pevke slovenskega učiteljskega pevskega zbora, ki je šele na

21. Mežiško	49	53	4	
22. Mursko-soboško	102	77		25
23. Novomeško	101	115	14	
24. Ormoško	58	56		2
25. Ptujsko	129	119		10
26. Radovljiško	102	58		44
27. Slovenjebistriško	70	65		5
28. Slovenjgraško	30	36	6	
29. Svetolenartsko	46	49	3	
30. Šmarsko-rogaško	72	31		41
31. Šoštanjsko	41	43	2	
32. Vransko-savinjsko	36	38	2	

Skupaj 2745 2717 176 204

Ti podatki nam kažejo, da se je naše članstvo sicer znižalo za 28 članov, kar pa izvira iz tega, ker se je brezpogojno črtalo one, ki niso točno poravnali članarine. Ako pa primerjamo stanje članstva v začetku šolskega leta 1926/27, ki je šlo 2515 članov, z današnjim stanjem 2717 članov, vidimo, da je članstvo naraščalo mesec za mesecem in naraslo do danes za 202 člana.

To število bi se lahko še zvišalo, ako bi vse učiteljstvo prešnila stanovska zavest. Iz »Letnega poročila« sem pa spoznal, da je v Sloveniji še mnogo učiteljev in učiteljic, ki sploh niso organizirani.

Delovanje okrajnih društev

je bilo pri večini prav živahno. Maksimalno društvo je zborovalo redno skoro vsak mesec, mnoga vsak drugi mesec, ostala pa tri- do štirikrat na leto. Vseh zborovanj so priredila društva 168, na katerih je bilo navzočih povprečno po 70% članov. 159 predavateljev je imelo 174 predavanj. Ako primerjam te številke z onimi prejšnjega poslovnega leta, vidim, da so narasla zborovanja in predavanja, kar je veselo znamenje. Navedeni podatki niso popolnoma točni, številke prej ko ne prenikajo, ker so nekatera društva upoštevala zborovanja le po novem letu 1927. Naše poslovno leto traja od skupščine do skupščine. Treba je torej upoštevati pri poročilu ves čas, vse poslovno leto.

Ako motrim predavanja, vidim, da so večinoma vsa znanstvena, pedagoška, upoštevajoč predvsem delovni princip pri pouku v šoli, znamenje, da hoče slediti učiteljstvo modernim načelom pri poučevanju. Mnogo predavanj je bilo praktičnega značaja. Živahnost, globlje bo postalo življenje in delovanje v naših društvih, ko začnemo izvajati delovni program v zmislu današnjega referata.

Prosvedni odseki obstoje pri 15 društvih, pedagoški krožki pri 8 društvih, katerih delovanje je bilo jako živahno.

Mnoga društva so priredila za svoje članstvo večdnevne tečaje za rokotvorni pouk.

Iz poročil je razvidno, da je članstvo splošno dobro skrbelo za svojo nadaljno izobrazbo. Žal le, da se to delo ni vršilo doslej sistematično in programatično ter so ga ovirali notranji organizacijski boji, ki so pa sedaj skoro popolnoma prenehali.

Poverjeništvo je bilo z društvii v vednem stiku. Razposlali smo mnogo okrožnic. Člani vodstva poverjeništva in ostali člani ožjega sosveta so obiskovali pogosto zborovanja okrajnih učiteljskih društev ter dajali na njih razna pojasnila in navodila, kar je bilo z ozirom na položaj neobhodno potrebno. V podrobnejše poročilo o delovanju okrajnih učiteljskih društev se ne morem spuščati.

Nadalje poda strok. tajnik poročilo, ki ga je iznesel na seji širjega sosveta v Celju, dne 2. febr. 1927 ter so tozadevni podatki v Uč. tov. št. 28, od 17. febr. 1927 tičeče se tekočih dogodkov.

Spravni odbor.

Iz vzroka, ker priznavamo vsako opozicijo, ki se uveljavlja po legalni poti, nikakor pa ne moremo priznati pravnih odborov, ker jili ne predvidevajo naša pravila, je moral ožji svet odločiti razpravljanje in sklepanje o okrožnici »Spravnega odbora«, ki jo je podpisalo 7 tovarišev iz Maribora in bližnje okolice. Odklonilo stališče je zavzela velika večina naših okrajnih društev.

pohodu. Tudi se od prvih zahteva, da naš študirajo določene pesmi sami doma do zadnje natančnosti, pevovodje skrb je le, da pri skupnih vajah vse izgledi in združijo v harmonično enoto.

Do enakosti je iz navedenega ob sebi umevno še dolga pot, toda zbor je tu in njegov pričetek ima v glavnem vse dobrine, ki nam vzbujajo najboljše nade. Naj se zbor glasovno čim hitreje izpopolni, zlasti naj se pritegnejo k zboru sveži prvi tenorji, ki jih z dobro voljo ne bo težko dobiti. Poneke ne kaže članstva izpreminjati, ker je za eliten pevski zbor potreba stalnih pevcev in pevk z gotovim številom. Le kadar kdo iz utemeljenega razloga odpade, naj se vrzel izpopolni do določenega števila z najboljimi izmed najboljših, ki pa morajo biti za vstop že izbrani. To bi bil nekaj zbor nesmrtnih.

Vsega ostalega slovenskega učiteljstva, ki vsled česar koli ne more v ta pevski zbor, je pa tovariška dolžnost, da ga gmotno podpirajo, zakaj iz nič še nikdar ničesar ni bilo. Pevski zbor naj učiteljstvo v to sam zainteresira s tem, da prireja od časa do časa turneje po vseh okrajih obeh oblasti. Je prav gotovo, da kdor to vsestransko idealno pevsko četo čuje samo enkrat, ne bo odtelje več stal nem in mrzel ob strani.

V Kranju, meseca julija 1927.

LISTEK.

Koncert učiteljskega pevskega zbora v Kranju.

Povodom pokrajinske skupščine Udruga Jugoslovenskega Učiteljstva je priredil učiteljski pevski zbor v zelo akustični sokolski dvorani v Kranju v sredo, dne 6. julija t. l. zvečer odlično uspel koncert, ki so ga posetili vsi sloji meščanstva in seveda tudi udeleženci učiteljske skupščine. Zelo posrečena je bila misel, da se je določil koncert po dveh dneh intenzivnega notranjega stanovskega organizacijskega dela kot nekaj duševni odmor tik pred zaključnim manifestacijskim dnevom.

Prostrana dvorana in galerija sta bili popolnoma razprodani.

Mešani zbor je šel okrog 60 tehnično prav zadovoljivo izvežbanih pevcev in pevk. Sopranj in alti so lepo ubrani, basi impozantni in polno zveneči, tenorji pa šibkeji. Zaradi maloštevilnosti prvih tenorjev je skoro gotovo izostal edini na sporedu se nahajajoči Zgancev moški zbor »Zibu hajcu«. Zboru se ni poznalo utrujenosti, četudi je imel pred koncertnim nastopom dvadnevno izčrpano pevsko vajo. Vse umetne in narodne pesmi iz slovenske, hrvatske in srbske vokalne glasbe, so bile podane sigurno, vsebinsko in glasovno hvalno našutirane,